

تأثیر قرائن در تفسیر مخزن العرفان

مهدی شهبازاوغلی^۱

فرزاد دهقانی^۲

عیسی علیزاده منامن^۳

چکیده

دستیابی به مفاد استعمالی آیه‌ها و کشف مراد الهی آن‌ها، نیازمند رعایت کردن قواعد و ضوابطی است که بر هر مفسر لازم است که قبل از پرداختن به تفسیر، آن‌ها را در نظر بگیرد و بر اساس آن به تفسیر بپردازد تا کمترین خطا و انحراف را در تفسیر داشته باشد. تفسیر مخزن العرفان بانو امین، از آن دسته تفاسیر است که مفسر در تفسیر آیات قرآن به قواعد تفسیری توجه داشته است.

این مقاله به روش تحلیل درون‌متنی به کتاب مخزن العرفان، قاعده استفاده از قرائن را بررسی می‌کند. نگاه تفسیری به قرائن در این کتاب بارز است؛ اما در مواردی استفاده از برخی قرائن، پررنگ‌تر و در پاره‌ای از موارد، استعمال آن کم‌رنگ‌تر جلوه می‌نماید. بانو امین، گاه در لابه‌لای تفسیر، به سیاق آیات اشاره دارد و از سیاق در تفسیر کمک می‌گیرد و از میان قرائن، بیشترین قرینه‌ای که از آن بهره برده است، قرینه آیه‌به‌آیه است که این، خود، نشان از تسلط ویژه ایشان بر آیات قرآن است. ایشان، روایات را نیز در دو قالب سلبی و ایجابی استفاده کرده و از روایات ضعیف، مخالف با ظاهر آیه و روایاتی که منطبق بر نص معتبر نباشند، تبری جست‌ه‌اند.

واژگان کلیدی: بانو سیده نصرت امین، قرائن، قواعد تفسیری، مخزن العرفان.

^۱. کارشناسی ارشد علوم قرآن و حدیث.

^۲. عضو هیئت علمی دانشگاه حکیم سبزواری.

^۳. دانشجوی دکتری علوم قرآن و حدیث دانشگاه آزاد واحد اردبیل.